

Furuneset tyder på positiv effekt av kalking av grøftemassen. Et gammelt råd ved drenering av brenntorvmyr er å la grøftene stå åpne 1—2 år slik at grøftemassen og kantene får tørke ut og sprekke opp. Vinterfrosten vil antakelig også hjelpe på noe for å gjøre jorda mer porøs.

Sluttbemerkninger.

Vestlandet har relativt store arealer med myr. Disse arealer er en viktig del av jordreservene som kan nyttes til oppdyrking. Det er mange eksempler på vellykket dyrking på vestlandsmyr.

Nydyrking i Avzze, Kautokeino kommune

Av konsulent Gunnar Vorum.

Etter ønske fra Avzze bygdelag anmodet Finnmark landbruksselskap Det norske jord- og myrselskap om å utføre planlegging og organisering av nydyrkingarbeid på 6 utbyggingsbruk i Avzze, Kautokeino. Selskapet har også bistått med veiledning vedrørende nydyrkingsteknikk, samt tatt del i det praktiske arbeidet. Arbeidet tok til sommeren 1978 og fortsatte i -79 og -80.

De seks bruka ligger samlet i bygda Avzze, ca. 11 km øst for Kautokeino kirkested. Dette er en gammel buplass og tidligere ble jordbruk drevet i kombinasjon med litt reindrift, samt jakt og fiske. Det hele var basert på naturalhusholdningen. Handelsjordbruk kan en regne med kom i gang på 1960-tallet. Særlig etter at vegen ble bygget skjedde det en spesialisering av produksjonen. Dette medførte etter hvert behov for modernisering og utvidelse av driftsbygningene. Både p.g.a. interesse og klimatiske forhold var det naturlig å satse videre på melkeproduksjon og det endelige driftsopplegget ble 10—12 årskuer på hvert bruk. Med arealkrav på 15 daa pr. årsku pr. år for produksjon av grovfôr ble nødvendig areal pr. bruk fra

En må imidlertid medgi at store nedbørshøyder og tildels sterkt omdannet torv, slik som vi gjerne finner på Vestlandet, begrenser mulighetene eller skaper vanskeligheter. Vanskelighetene er imidlertid til for å overvinnes og en utfordring til fortsatt forskning og undersøkelser.

Problemen for myr dyrking er større og anderledes for kystdistriktene enn for innlandet. Det er viktig at forsøksvirksomheten blir prioritert under denne erkjennelse. Dette gjelder både disponeringen av pengemidler og personell, og dertil plasseringen av forsøkssteder.

150 til 180 daa. Bruka hadde i utgangspunktet bare 30—40 daa, og arealet av dyrka mark måtte derfor 3—4-dobles. Utbyggingsperioden, nydyrking samt bygging, ble satt til 5 år.

To av gårdbrukerne startet opp med bygging i 1973, tre i 1974 og den siste begynte byggearbeidet i 1978. De to førstnevnte flytta gårdsanlegga opp på høgdedraget vest for den gamle bebyggelsen. Foruten de to har en til bygd helt nye driftsbygninger. De øvrige har bygd i samband med den gamle med restaurering og tilbygg.

Byggearbeidet har gått helt etter programmet, mens nydyrkingen ble hengende etter. Dette skyldes både et stramt utbyggingsprogram og en meget kort sommersesong hvor nydyrkingarbeid kan utføres. Foruten at det ble for lite grovfôr til buskapen, ville brukerne også tape en del av nydyrkingstilskottet, fra 100 til 80 %, om ikke arbeidet var utført innen fristens utløp. Konsulent Per Hornburg ble under et annet oppdrag i kommunen gjort kjent med de problemer gårdbrukerne i Avzze hadde, og dette resulterte i anmodningen fra bygdelaget om bistand. Saken ble på

forhånd behandlet både i Kautokeino jordstyre og Finnmark landbruks-selskap, som begge uttalte seg positivt.

De klimatiske forhold her i kommunen kjennetegnes med kalde og snøfattige vintre og tørre og forholdsvis varme somre. Årsnedbøren ligger på ca. 300 mm. Dette gir dyp tele og den sitter lenge i utover om våren og sommeren. Til eksempel kan nevnes at det på dyrka myr (grasrik mosemyr) ble registrert tele på ca. 70 cm dybde i slutten av august måned. Dette resulterte i seinere og dårligere opptørking og derfor problemer med å komme fram med maskiner og utstyr. Myr og spesielt mosemyr vil derfor egne seg mindre bra for oppdyrking her. Nydyrkingsfeltene er så langt råd lagt på fastmark.

Arealene, som ligger ca. 350 m over havet, var bevokst med spredt bjørkeskog, samt kratt og lyng. Et 10—20 cm tykt råhumuslag lå over et mer eller mindre utvikla bleikjordsjikt. Hovedfraksjonen i mineraljorda består for en stor del av sand og grus, men også av silt. Steininnholdet var tildels stort, men oftest moderat.

Arbeidet ble lagt opp med tanke på å få utført nydyrkingen med det utstyr og maskiner som var i kommunen. Videre ble det lagt vekt på å gi gårdbrukerne en best mulig veiledning og instruksjon innen nydyrkingsteknikk. Dette er forsøkt oppnådd ved at gårdbrukerne selv har tatt del i arbeidet. Grovbrytinga av felte er utført av John Biti, Kautokeino, som stilte til rådighet en bulldozer, traktorgraver, fres og en større jordbrukstraktor. Det er dyrket ca. 30 daa store arealer på hvert bruk pr. år. Dette har gitt hver enkelt gårdbruker høve til å utføre en stor del av jordarbeidinga og tilsåing av felte. P.g.a. tørt klima og bra permeable masser er det utført lite drenering. Bare et par mindre felt er grøfta systematisk med lukka grøfter. Ellers er det gravd avskjæringsgrøfter og foretatt senking

av bekkeløp. Til dels store steinmengder gjorde det nødvendig å gå til innkjøp av maskinelt utstyr for rydding av stein. Gårdbrukerne gikk sammen og fikk danna maskinlag og kjøpte inn steinrive og steinsamler. Det ble også innkjøpt såmaskin og trommel gjennom maskinlaget.

Finansieringa er ordnet gjennom kassakreditt i sparebanken. Som garanti er stilt transport av nydyrkingstilskottet. Alle regninger er blitt attestert av selskapet før utbetaling har funnet sted. Kostnadene ved nydyrkinga ble forholdsvis låge. Gårdbrukerne har fått noe betaling for sitt arbeid ved at de fikk utbetalt resten av tilskottet når alle andre utgifter var dekket.

Nærmere 600 daa er blitt nydyrka i løpet av de tre somrene 1978—80. I tillegg er et vatn, Njukcajavre, senka ca. 80 cm. Arbeidet har stort sett gått etter planen, problemer har det vært, men samtlige som har vært med har vært innstilt på å gjøre en så god jobb som mulig, det gjelder både gårdbrukerne, maskinholder Biti og hans mannskap og de to maskinkjøperne i selskapet som har stått for det daglige tilsyn med arbeidet, Ola Helstad i -78 og -79 og Torgrim Daling i 1980.

Sjølvs om det har vært mulig å gjennomføre en slik organisert form for nydyrking i Avzze er det uvisst om dette kan overføres til andre steder. I Avzze har gårdbrukerne vist stor interesse for å få arbeidet utført og de har en fin evne til samarbeid. Det har og vært av stor betydning at pengekostnadene ikke har overstegyet nydyrkingstilskottet.

De seks bruka eies av:

Klemet A. Klemetsen
Klemet Isaksen Hætta
Ole Isaksen Hætta
Anne Berit og Klemet M.
Klemetsen
Ole Henrik Pentha
Johan Olsen Hætta